

Udskriftsdato: 23. december 2025

KEN nr 9265 af 15/02/2001 (Historisk)

Ankestyrelsens principafgørelse C-7-01 om kugledyne - behandlingsredskab - varig brug - hjælpemidler

Ministerium: Social- og Boligministeriet

Journalnummer: J.nr.: 350065-00

Ankestyrelsens principafgørelse C-7-01 om kugledyne - behandlingsredskab - varig brug - hjælpemidler

Resume:

En kugledyne kan være såvel et behandlingsredskab som et hjælpemiddel. Afgørelsen heraf beror på en konkret individuel vurdering af lidelsens karakter og omfang, samt hvilke behov brugen af kugledynen skal afhjælpe.

Ankestyrelsen fandt i det konkrete tilfælde, at ansøgeren var berettiget til en kugledyne som hjælpemiddel.

Ankestyrelsen lagde særlig vægt på, at ansøgeren havde et permanent behov for kugledynen til varigt brug i hjemmet. Desuden at tilstanden ikke kunne afhjælpes ved den øvrige behandling.

Love:

Lov om social service - lovbekendtgørelse nr. 944 af 16. oktober 2000 - § 97

Lov om social service - lovbekendtgørelse nr. 979 af 1. oktober 2008 - § 112, stk. 1

Vejledninger:

Indenrigsministeriets cirkulære nr. 21 af 20. februar 1975 om afgrænsningen af behandlingsredskaber, hvortil udgiften afholdes af sygehusvæsenet -

Note:

*) SM O-100-98 ophæves

Sagsfremstilling:

Sagen drejede sig om en ansøgning om bevilling af et hjælpemiddel i form af en kugledyne. Af ansøgningen fremgik bl.a., at ansøger havde varige følger af den nedsatte funktionsevne i form af angst om natten og selvbeskadigende adfærd. Denne tilstand ville, pga det varigt nedsatte intellektuelle funktionsniveau, ikke kunne behandles gennem samtaler, fysioterapi eller medicin. Derimod ville kugledynen kunne bedre nattesøvnen og berolige ved angstanfald, så den selvdestruktive adfærd blev afhjulpet. Anvendelsen ville således kunne fremme ansøgers mulighed for at klare sig i eget hjem, og dermed lette den daglige tilværelse, idet nattesøvnen ville blive mere stabil.

Det fremgik i øvrigt, at ansøger - der var 29 år - havde været patient i psykiatrien siden 1997. Hun var i behandling med støttende samtaler, fysioterapi samt medicin og benyttede desuden dagtilbud og støttekontaktpersonordning i kommunalt regi. Hun havde et varigt nedsat intellektuelt funktionsniveau,

svarende til midt i debilitas-mentis området. Der sås varige følger af det nedsatte funktionsniveau i form af bl.a. angst om natten og selvbeskadigende adfærd.

Hendes tilværelse var præget af megen natlig angst og utryghed med fysiske selvdestruktive handlinger til følge. Årsagen var utilstrækkelig kropsfornemmelse, dvs dysintegration af taktil sans (berøring). Der var tale om en mangel på kropslig afgrænsning i forhold til omverdenen (seng, dyne osv). Det medførte stor angst og utryghed, og for at kunne mærke sin krop, foretog hun forskellige selvdestruktive handlinger.

ger. Hun selvstimulerede således ved at banke hovedet i madrassen, oftest i flere timer, for at falde i søvn. Problemet med at kroppen blev oplevet som fjern og uvirkelig, var også tilstede om dagen, hvorfor hun - for at skabe en tydeligere fornemmelse af kroppen, udviste motorisk uro (rokken). Denne tilstand ville, pga det varigt nedsatte intellektuelle funktionsniveau - den uoprettelige skade på centralnervesystemet, ikke kunne behandles gennem samtaler, fysioterapi eller medicin. Det skønnedes heller ikke muligt at behandle tilstanden ved midlertidigt brug af kugledynen. Derimod ville hun have et permanent behov for at bruge kugledynen, der som hjælpemiddel kunne bedre nattesøvnen og berolige ved angstanfald, så den selvdestruktive adfærd blev afhjulpet.

Om kugledynen var det oplyst, at dens tyngde (7 kg) og beskaffenhed stimulerer den taktile sans (berøring). Kugledynen virker ved at påvirke centralnervesystemet således, at patienten får impulser og dermed øgede fornemmelser af kroppen og dens grænser. Ved regelmæssig brug af kugledynen ville ansøger derfor kunne opnå bedre kropsafgrænsning med øget tryghed og mere stabil nattesøvn til følge. Udover at kugledynen dæmper angsten om natten, har den også den betydning, at effekten af kugledynen holder sig om dagen, så den motoriske uro dæmpes. Kugledynen havde en forebyggende effekt i f.t., at ansøgers natlige nærpsykotiske oplevelser ikke udviklede sig til regulær sindssygdom.

Kommunen henviste i sit afslag til, at Ankestyrelsen i SM O-100-98 meddelte, at en kugledyne ikke er et hjælpemiddel, hvortil der kan ydes støtte efter servicelovens § 97. En kugledyne kan ikke anses for at kompensere for en funktionsnedsættelse eller i større eller mindre grad afhjælpe funktionsnedsættelsen. En kugledyne betragtes som et behandlingsredskab til midlertidigt brug og kan derfor ikke bevilges.

Nævnet tiltrådte kommunens afgørelse og lagde særlig vægt på, at en kugledyne ikke kunne anses for at være et hjælpemiddel, men derimod måtte betragtes som et behandlingsredskab.

Nævnet anførte i forbindelse med Ankestyrelsens antagelse af sagen til principiel behandling, at nævnets afgørelse var truffet med udgangspunkt i SM O-100-98. Nævnet opfattede SM'en således, at Ankestyrelsen mener, at en kugledyne generelt er at betragte som et behandlingsredskab.

Nævnet var imidlertid enig med klager i, at det må anses for retligt betænkeligt på forhånd at fastslå, at en kugledyne (eller andre effekter) efter deres natur er et behandlingsredskab.

Efter nævnets opfattelse burde afgrænsningen mellem hjælpemidler og behandlingsredskaber gå på anvendelsen i det enkelte tilfælde, således at eksempelvis en kugledyne alt efter anvendelsen dels kunne betragtes som et hjælpemiddel, dels som et behandlingsredskab.

Da nævnet havde opfattet SM O-100-98 som anført, havde nævnet ikke fundet grundlag for at tage stilling til, om kugledynen i dette tilfælde kunne anses som et hjælpemiddel.

I klagen til Ankestyrelsen var det bl.a. anført, at kugledynen efter en konkret individuel vurdering skønnedes at være et hjælpemiddel, som ansøger havde brug for. At hjælpemidlet i væsentlig grad kunne kompensere for - og afhjælpe de varige følger af funktionsnedsættelse samt i væsentlig grad kunne lette den daglige tilværelse i hjemmet og bedre livskvaliteten for ansøger.

Der argumenteredes for, at ansøgers tilstand/lidelser ikke ville kunne behandles via samtaler, fysioterapi eller medicin, og heller ikke ved midlertidigt brug af kugledynen. Derimod ville ansøger have et permanent behov for at bruge kugledynen, der som hjælpemiddel ville kunne bedre nattesøvnen og berolige ved angstanfald, så den selvdestruktive adfærd blev afhjulpet.

Sagen blev behandlet i principielt møde med henblik på afklaring af, hvorvidt en kugledyne i alle tilfælde må betragtes som et behandlingsredskab, eller om en kugledyne efter en konkret individuel vurdering kan bevilges som et hjælpemiddel efter servicelovens § 97, stk. 1.

Sagen blev antaget som supplement til SM O-100-98, hvorefter en kugledyne ikke kunne anses for et hjælpemiddel, men som et behandlingsredskab til midlertidigt brug.

Afgørelse:

Ankestyrelsen fandt, at kvinden var berettiget til en kugledyne som hjælpemiddel efter servicelovens § 97.

Ankestyrelsen fandt, at en kugledyne kan være såvel et behandlingsredskab som et hjælpemiddel, og at afgørelsen heraf beror på en konkret individuel vurdering af lidelsens karakter og omfang, samt hvilke behov brugen af kugledynen skal afhjælpe.

I ansøgerens tilfælde fandtes kugledynen efter en konkret individuel vurdering at være et hjælpemiddel, der ville kunne afhjælpe nogle af de varige følger af hendes nedsatte funktionsevne som følge af hendes psykiske lidelser, og derved lette hendes daglige tilværelse.

Ankestyrelsen fandt, at en kugledyne i ansøgerens tilfælde i væsentlig grad kompenserede for hendes manglende evne til at føle sin egen krop. Ankestyrelsen vurderede, at kugledynen kunne medvirke til at gøre hende mere selvhjulpnen i dagligdagen og derved fremme muligheden for, at hun fortsat kunne opholde sig i eget hjem.

Ankestyrelsen fandt, at kugledynen som hjælpemiddel om natten ville kunne bedre hendes søvn og berolige hende ved angstanfald, så den selvdestruktive adfærd blev afhjulpnet, og der ikke skete en yderligere forværring af de varige følger af hendes nedsatte psykiske funktionsevne.

Ankestyrelsen lagde vægt på oplysningerne fra det Psykiatriske Sygehus. Det fremgik heraf, at der var sket uoprettelig skade på centralnervesystemet, der medførte, at ansøger ikke formåede at samordne og adskille impulser fra de forskellige sansesystemer. Dette bevirkede, at hun havde svært ved at mærke sin krop.

Ankestyrelsen lagde særlig vægt på oplysningerne om, at hun havde et permanent behov for kugledynen til varigt brug i hjemmet.

Ankestyrelsen lagde desuden vægt på, at denne tilstand - på grund af den uoprettelige skade på centralnervesystemet - ikke kunne afhjælpes ved den behandling hun i øvrigt modtog. Behandlingen bestod af støttende samtaler, fysioterapi og medicin.

Ankestyrelsen ændrede således det sociale nævns afgørelse.